

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par to, kā aizsardzības un drošības jomā atsevišķos gadījumos ir koordinējamas publisko iepirkumu procedūras, noslēdzot publiskus būvdarbu, piegādes un pakalpojumu līgumus”

COM(2007) 766 galīgā redakcija – 2007/0280 (COD)

(2009/C 100/18)

Padome 2008. gada 24. janvārī saskaņā ar Eiropas Kopienas Dibināšanas līguma 47. panta 2. punktu, 55. un 95. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par to, kā aizsardzības un drošības jomā atsevišķos gadījumos ir koordinējamas publisko iepirkumu procedūras, noslēdzot publiskus būvdarbu, piegādes un pakalpojumu līgumus”

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa atzinumu pieņēma 2008. gada 1. oktobrī. Ziņotājs – OPRAN kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 448. plenārajā sesijā, kas notika 2008. gada 21., 22. un 23. oktobrī (23. oktobra sēdē), ar 46 balsīm par, 5 pret un 2 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi

1.1. Plašs sociālo partneru dialogs

1.1.1. Komiteja ar gandarījumu atzīmē, ka dalībvalstu, kā arī aizsardzības nozares eksperti, ieskaitot ieinteresētās personas un pirmo reizi arī sociālo partneru vadītājus, aktīvi piedalījās minētās direktīvas priekšlikuma sagatavošanā un cieši iesaistījās dokumenta, ko Komisija pieņēma 2007. gada 5. decembrī, izstrādē. Daudzpusējās un divpusējās konsultācijas ar ES organizētas pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem skāra visus aspektus aizsardzības iepirkuma jomā (pieprasījums, piegāde, tiesiskā sistēma un ražojumi).

1.2. “296. panta” piemērošanas ierobežojumi

1.2.1. Komiteja ir pilnīgi pārliecināta⁽¹⁾, ka Komisijas piedāvātais risinājums, kurā pilnā mērā ievērotas dalībvalstu prerogātas aizsardzības jomā, inovatīvā veidā nodrošina, pirmkārt, atbilstību Līguma 296. pantam (aizsardzības jautājumus) un spēkā esošās Publiskā iepirkuma direktīvas 14. pantam (drošības jautājumus), piešķirot dalībvalstīm tiesības atsaukt līgumus, kas ir noslēgti šajās jomās, ja tas ir nepieciešams dalībvalstu būtisko drošības interešu aizsardzībai, un, otrkārt, Eiropas Kopienas Tiesas prakses ievērošanu un tās nepārprotamo lūgumu atļaut aizsardzības līgumu izslēgšanu no vispārējiem Kopienas noteikumiem tikai atsevišķos izņēmuma gadījumos⁽²⁾.

⁽¹⁾ Minētajā atzinumā Komiteja izklāsta savu nostāju un atzīmē, ka 1) valstis, kas pārstāv Eiropas aizsardzības ekonomisko, rūpniecisko un tehnoloģisko spēju kodolu, atbalsta izņēmuma par nacionālo drošību saglabāšanu atbilstoši EKL 296. pantam; 2) EKL 296. panta piemērošanu ierobežo Eiropas Tiesas prakse.

⁽²⁾ Publiskos līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu aizsardzības un drošības jomā pašlaik regulē Direktīva 2004/18/EK, neskaitot izņēmumus, kas rodas Līguma 30., 45., 46., 55. un 296. pantā paredzētajās situācijās. Eiropas Kopienas Tiesas savā judikatūrā ir konsekventi noteikusi, ka atsaukšanās uz atkāpēm no Kopienas tiesību aktiem, tostarp tām, uz kurām attiecas Līguma 296. pants, būtu jāierobežo tikai ar precīzi noteiktiem izņēmuma gadījumiem.

1.2.2. Ierosinātās Aizsardzības iepirkuma direktīvas mērķis ir mazināt to gadījumu skaitu, kuros dalībvalstīm ir jāpiemēro 296. pants, jo spēkā esošie EK iepirkuma noteikumi nav uzskatāmi par pielāgotiem ieroču, municijas un militārā aprīkojuma specifikai.

1.2.3. Līguma 296. pants tiks saglabāts, kas nozīmē, ka dalībvalstīm vēl joprojām būs iespēja atsaukties uz minēto pantu, ja līgumi tiks atzīti par tik sensitīviem vai slepeniem, ka nepietiks pat ar jaunās direktīvas noteikumiem, lai aizsargātu dalībvalstu intereses drošības jomā. Līdz ar to pastāv cieša saistība starp jauno direktīvu un 296. pantu.

1.2.4. Lai nodrošinātu Eiropas Savienības primāro tiesību (Līguma) un sekundāro tiesību (direktīvas) saskaņotību, abiem ir jābūt vienai piemērošanas jomai. Pretējā gadījumā tiktu radīta juridiska nenoteiktība.

1.3. Iespējami īsā laikā būtu jālikvidē pašreizējais sajukums, ko izraisījusi divu aktīvo militārā aprīkojuma sarakstu paralēla pastāvēšana un tas, ka tos pēc izvēles izmanto dalībvalstu līgumslēdzējas iestādes un aizsardzības nozare; būtu jāizraugās kopējs saraksts, kurš ir spēkā attiecībā uz visām iepirkuma un tirdzniecības procedūrām. Optimāls risinājums varētu būt militārā aprīkojuma kopēja saraksta apstiprināšana un izmantošana visos lietojumos, uz ko attiecas abas jaunās direktīvas, kuras ierosinājusi Komisija. Šobrīd divi galvenie izvēles varianti ir šādi.

1.3.1. 1. variants: lai nodrošinātu nepārtrauktību, iegādē turpināt izmantot "1958. gada 15. aprīļa sarakstu", kas pazīstams un viegli pieejams lietotājiem, kuri to jau izmantojuši; vienlaikus jāņem vērā, ka pašreizējā versija ir pārāk vispārīga un plaša, nav aktualizēta kopš tās pieņemšanas pirms 50 gadiem un pilnībā neaptver jaunās tehnoloģijas, kas ir nepieciešamas, lai stātos pretī ļoti reāliem un kompleksiem apdraudējumiem.

1.3.2. 2. variants: uzsākt izmantot "ES Kopējo militārā aprīkojuma sarakstu", ko Padome pieņēma 2007. gada 19. martā un aktualizēja 2008. gada 10. martā, ieskaitot aprīkojumu, uz kuru attiecas "Eiropas Savienības Rīcības kodekss attiecībā uz ieroču eksportu", ko Padome pieņēma 2000. gada 7. jūlijā; minēto kodeksu izmantos arī saistībā ar jauno direktīvu par produktu, kas saistīti ar aizsardzību, pārsūtīšanu Kopienā.

1.4. Līguma 296. pants: joprojām spēkā īpašos gadījumos ⁽¹⁾

1.4.1. Komiteja nav pārliecināta par Komisijas veiktajiem pasākumiem, lai novērstu pašlaik spēkā esošās Iepirkumu direktīvas Nr. 18/2004 (slepenie līgumi) 14. panta reproducēšanu jaunajā direktīvā un tā vietā iekļautu tiešu atsauci uz attiecīgajiem Līguma pantiem par sabiedrisko drošību (jo īpaši uz 30. un 296. pantu). Tas var radīt sajukumu līgumslēdzējam iestādēm attiecībā uz to, kas ir uzskatāms un kas nav uzskatāms par atbilstošu.

1.4.2. Tā kā lielākajā daļā iepirkuma līgumos, kas attiecas uz sensitīvu aizsardzības un drošības aprīkojumu, ir vismaz kāda slepena vai konfidenciāla informācija, Komisija nolēma iekļaut jaunajā direktīvā īpašus noteikumus informācijas drošības jomā. Visu "slepeno līgumu" un līgumu ar "īpašiem drošības pasākumiem" skaidra izslēgšana bez minēto jēdzienu definēšanas varētu krasi samazināt jaunās direktīvas piemērošanas jomu un tādējādi radītu risku būtiski izmainīt priekšlikuma raksturu.

1.4.3. Komiteja atbalsta Komisijas divpakāpju pieeju minētā sensitīvā jautājuma risināšanai:

— slepenie līgumi nav *per se* jāizslēdz no jaunās direktīvas piemērošanas jomas, bet ...

— nepieciešamības gadījumā dalībvalstis var nepiemērot tiem EK noteikumus,

un uzskata Komisijas ierosināto procedūru par saprātīgu risinājumu, kas ir pieņemams visām ieinteresētajām pusēm, tomēr uzskata par vēlamu Aizsardzības iepirkuma direktīvā iekļaut Iepirkumu direktīvas 14. pantu.

⁽¹⁾ Saskaņā ar Tiesas viedokli šis atbrīvojums tiek ierobežots ar "īpašiem un precīzi noteiktiem gadījumiem" un "nav pakļauts plašai interpretācijai"

1.5. *Publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas tiesiskais regulējums*

1.5.1. Saskaņā ar Komisijas vērtējumu jaunā direktīva ir pilnībā piemērota tai specifikai, kas ir raksturīga publisko līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrām (attiecībā uz būvdarbiem, piegādēm un pakalpojumiem) ⁽²⁾ aizsardzības un drošības jomā, jo

1.5.1.1. publisko iepirkumu līgumi, ko noslēdz līgumslēdzējas iestādes par ieroču, munīcijas un militārā aprīkojuma piegādi ir izslēgti no Vienošanās par publisko iepirkumu, kuru ir noslēgusi Pasaules Tirdzniecības organizācija (PTO);

1.5.1.2. katrā dalībvalstī ir tikai viens līgumslēdzējs – valdība ⁽³⁾;

1.5.1.3. ir noteikta prasība garantēt piegāžu ilgtermiņa drošību ⁽⁴⁾;

1.5.1.4. dalībvalstu līmenī iepirkuma procesā jānodrošina augsta brīvības pakāpe.

1.5.2. Attiecībā uz pētniecību un izstrādi Komiteja piekrīt, ka ne vienmēr iespējams ieviest tirgus mehānismus un atklātas izsoles, jo dalībvalstis pašas daļēji veic minētos pasākumus un bieži slēdz ilgtermiņa nolīgumus ar pētniecības un tehnoloģiju izstrādes iestādēm un ražotājiem, lai izstrādātu bruņotajiem spēkiem vajadzīgās sistēmas.

— Šādas attiecības var attīstīties spirālveidīgi vai kādā citā formā, lai nodrošinātu attīstības procesa nepārtrauktību un izaugsmi.

— Komiteja nav pārliecināta par to, ka direktīvas projekta pašreizējais formulējums pietiekami atspoguļo realitāti un izsaka bažas par negatīvām sekām dalībvalstīs, kā arī ražotājiem, ja mākslīgi būs jānoskaidro pētniecība un izstrāde no ražošanas.

⁽²⁾ Līgumu var atzīt par publisku būvdarbu līgumu tikai tad, ja tā priekšmets precīzi atbilst to darbību uzskaitījumam, kādas ir paredzētas "Kopējās publisko iepirkumu vārdnīcas" (CPV) 45. nodaļā.

⁽³⁾ Izņemot iegādi nenozīmīgos daudzumos, ko veic privāti drošības uzņēmumi un vietējās pašvaldības.

⁽⁴⁾ Piegādes drošība: dalībvalstu īpašās vajadzības piegāžu drošības jautājumā attiecībā uz sensitīviem publiskajiem līgumiem aizsardzības un drošības jomā pamato īpašu noteikumu piemērošanu gan saistībā ar līguma prasībām, gan kandidātu atlases kritērijiem.

1.6. "Pērc Eiropas preci" – katras dalībvalsts pašas pieņemts lēmums

1.6.1. Attiecībā uz priekšlikumu neizmantot principu "pērc Eiropas preci"/"Eiropas precei priekšroka" vai "savstarpīguma" klauzulu Komiteja uzskata Komisijas pieeju par pieņemamu dalībvalstīm, ievērojot šādus aspektus.

1.6.1.1. Direktīvā būs izklāstīti noteikumi par to, kā iepirkt aizsardzības aprīkojumu, bet tā nenoteiks, tieši kāds aprīkojums būtu jāiepērk. Tas paliek klientu, proti, dalībvalstu, ziņā.

1.6.1.2. Dalībvalstu pašu ziņā paliek arī lēmums par to, vai saskaņā ar Vienošanās par publisko iepirkumu (GPA) darīt attiecīgo konkursu pieejamu piegādātājiem, kas nav no Eiropas Savienības dalībvalstīm.

1.6.1.3. Līgumslēdzējām iestādēm vēl arvien paliek brīva izvēle, vai uzaicināt piedalīties vienīgi ES uzņēmumus vai iekļaut arī uzņēmumus no trešām valstīm.

1.6.2. Visbeidzot, Komiteja uzskata, ka princips "priekšroka Eiropas precēm" nav protekcionisms, bet drīzāk gan pasākums, kas nepieciešams, lai atjaunotu līdzsvaru starptautiskajā rūpnieciskajā un tehnoloģiskajā sadarbībā aizsardzības jomā, jo īpaši attiecībā pret ASV.

1.7. Tirdzniecība ar trešām valstīm

1.7.1. Attiecībā uz aizsardzības ražojumu tirdzniecību ar trešām valstīm Komiteja uzskata, ka jaunā direktīva nemainīs pašreizējo situāciju un ka tā ir pareizs risinājums.

1.7.2. Minēto nozari kopumā arī turpmāk regulēs PTO noteikumi un jo īpaši Vienošanās par publisko iepirkumu (GPA).

1.8. Eiropas Aizsardzības aprīkojuma tirgus (EDEM) izveide

1.8.1. Komiteja uzskata, ka jaunā direktīva ir liels progress ceļā uz ļoti pieprasīto EDEM tādēļ, ka

1.8.1.1. iekšējā tirgus atvēršana aizsardzības ražojumiem paaugstinās EDEM konkurētspēju.

1.8.1.2. Komiteja uzskata, ka tādu pārredzamu un konkurenci veicinošu iepirkuma noteikumu ieviešanai, ko piemēro visā Eiropas Savienības teritorijā, ir izšķiroša nozīme EDEM sekmīgā izveidē. Tas veicinās dalībvalstu aizsardzības tirgu lielāku atvērību, dodot labumu visām ieinteresētajām pusēm: bruņotajiem spēkiem, nodokļu maksātājiem un ražotājiem.

1.9. Kompensēšanas politika ⁽¹⁾

1.9.1. Komisija ir izvairījusies no konkrētiem un tiešiem priekšlikumiem attiecībā uz kompensēšanu, uzskatot to par neefektīvu un tirgus darbību traucējošu, tomēr Komisija atzīst, ka viedokļi par minēto jautājumu ir atšķirīgi.

1.9.2. Dalībvalstīm un ražotājiem patiesi ir atšķirīga pieredze saistībā ar minēto instrumentu, un attiecībā uz to nav vienota viedokļa. Eiropas Aizsardzības aģentūra (EAA) pašlaik pēta iespējas kombinēt dažādās pieejas un, kamēr kompensēšana pastāv, izmantot to Eiropas aizsardzības tehniskā un rūpnieciskā pamata (EDTIB) attīstībai, vienlaikus atzīstot, ka labi funkcionējošam Eiropas Aizsardzības aprīkojuma tirgum (EDEM) šāda prakse vairs nav vajadzīga.

2. Priekšlikumi

2.1. Komiteja stingri iesaka, ka visas ES iniciatīvas aizsardzības un drošības jomā jāuzsāk visaugstākajā politiskajā līmenī: Eiropadome, Augstais pārstāvis kopējās ārpolitikas un drošības politikas (KĀDP) lietās un Eiropas Aizsardzības aģentūras Vadības padome ministru līmenī.

2.2. Komiteja uzskata, ka Eiropas iestādēm ir jākoncentrē atbalsts šādiem galvenajiem aizsardzības nozares mērķiem:

2.2.1. stiprināt EDTIB darbību un konkurētspēju globālā kontekstā, lai nodrošinātu to reālo nozares un militāro mērķu agrāku identificēšanu, kas izraisa vislielāko interesi gan lielajām uzņēmēj sabiedrībām, gan MVU;

⁽¹⁾ Procedūra, saskaņā ar kuru gadījumā, ja piegāžu paredzamā vērtība pārsniedz summu, kādu noteikusi līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas iestādes valsts valdība, aizsardzības aprīkojuma ārvalstu tirgotājiem jāuzņemas vispārējās saistības nozares atbalstam, kas izpaužas kā viszemākie procenti no līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas valsts noteiktās pievienotās vērtības proporcionāli attiecīgā līguma kopējai vērtībai. Apmaiņas darījumiem, ko piedāvā tirgotājs (uzņēmums, kurš nodrošina kompensēšanu) līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas valsts nozarei, jāatbilst augstam tehnoloģiskajam standartam un jārada jauna vai jāpapildina esošā darījumu plūsma vietējiem uzņēmumiem, kuri gūst labumu no šādas kompensēšanas (kompensācijas saņēmēji). Tirgotājam jāpilda minētās saistības noteiktā un pamatotā termiņā, un viņam būs jāmaksā soda nauda par šādā termiņā neizpildītajām saimnieciskajām saistībām. Rūpnieciskais guvums būs panākts, ja noteiktajā termiņā uzņēmums, kas saņem kompensāciju, būs izrakstījis rēķinu par attiecīgo darījumu.

2.2.2. piešķirt starptautisku atpazīstamību šīs nozīmīgās rūpniecības nozares galvenajām programmām;

2.2.3. atbalstīt pašreizējās un turpmākās investīcijas inovatīvo tehnoloģiju attīstībā;

2.2.4. nodrošināt Eiropas Savienības līmenī darbavietas aizsardzības nozarē, jo cilvēkresursu, t.i., nozares kvalificēto darbinieku profesionālā korpusa uzturēšana ir būtiskākais priekšnosacījums nozares ilgtspējīgai izaugsmei un vismodernāko tehnoloģiju izstrādei un ieviešanai;

2.2.5. atbalstīt minēto nozari, radot vienādus konkurences apstākļus visiem iesaistītajiem dalībniekiem, tostarp novēršot arī valsts iejaukšanos uzņēmumu darbā;

2.2.6. sekmēt Eiropas Aizsardzības aģentūras iniciatīvas, kam jābūt to iniciatīvu katalizatoram, kuras uzsāk viena vai vairākas dalībvalstis. EAA var palīdzēt paplašināt to valstu loku, kas piedalās programmās, piemēram, jautājumā par jauno Eiropas smago transporta helikopteru, bezpilota lidaparātiem (UAV), taktisko radio u. tml.

2.3. Komiteja iesaka Eiropadomei, Augstajam pārstāvim Kopējās ārpolitikas un drošības politikas (KĀDP) lietās un EAA Vadības padomei ministru līmenī izvērtēt, izraudzīties un publiski paziņot galīgo lēmumu par to aizsardzības aprīkojuma un izstrādājumu sarakstu, kas jāizmanto visiem EDEM un EDTIB ES dalībniekiem, un izraudzīties vienu no šādiem diviem variantiem:

2.3.1. lai nodrošinātu nepārtrauktību, iegādē turpināt izmantot "1958. gada militārā aprīkojuma sarakstu", lai gan tas ir pārāk vispārīgs un plašs, un nav aktualizēts kopš tā pieņemšanas pirms 50 gadiem;

2.3.2. joprojām izmantojamo veco sarakstu aizstāt ar "ES Kopējo militārā aprīkojuma sarakstu", ko Padome pieņēma 2007. gada 19. martā un aktualizēja 2008. gada 10. martā, ieskaitot aprīkojumu, uz kuru attiecas "Eiropas Savienības Rīcības kodekss attiecībā uz ieroču eksportu", ko Padome pieņēma 2000. gada 7. jūlijā. Minētais kodekss jau ir pieņemts un to izmantos arī saistībā ar jauno direktīvu par produktu, kas saistīti ar aizsardzību, pārsūtīšanu Kopienā.

2.3.2.1. Komiteja uzskata, ka iespējams risinājums ir aktualizētā "1958. gada saraksta", kurā noteikts aprīkojums un tehnoloģija, uz ko attiecas izņēmumi, sintēze ar "ES Kopējo militārā aprīkojuma sarakstu", kā paredzēts "Eiropas Savienības Rīcības kodekss attiecībā uz ieroču eksportu".

2.3.3. Komiteja uzskata, ka Eiropas Aizsardzības aģentūrai vajadzētu būt nozares galvenajam virzītājspēkam un darboties kā starpvaldību apspriežu forumam jautājumos par aizsardzības nozares nākotni, pētniecību un izstrādi un Eiropas aizsardzības tehniskā un rūpnieciskā pamata (EDTIB) izvēšanu.

2.3.4. Komiteja vienlaikus atzīst Eiropas Komisijas kompetenci un lielo nozīmi publiskā iepirkuma jomā un Eiropas aizsardzības tehniskā un rūpnieciskā pamata aktivizēšanā un stiprināšanā, un uzskata, ka Eiropas Komisijas pieredze būs lietderīga tās centienos pārstrukturēt un attīstīt dalībvalstu aizsardzības nozari.

2.3.5. Komiteja atzīst, ka Eiropas aizsardzības aprīkojuma politikas izstrādē svarīgi ir ņemt vērā aizsardzības nozares pašas intereses un priekšlikumus. Komiteja tomēr ir pārliecināta, ka EEA darbību lielā mērā var uzlabot, oficiāli akceptējot aizsardzības nozares pārstāvju un nevalstisko organizāciju profesionālu ekspertu ciešāku iesaistīšanos EEA direktorātu darbā. Minētos pārstāvjus un ekspertus (organizētas pilsoniskās sabiedrības locekļus) būtu jāiekļauj Aģentūras Vadības padomē saskaņā ar kārtību, kas vēl jānosaka attiecībā uz statusu, tiesībām izteikties, balsstiesībām utt.

2.3.6. Vēlreiz pievērsoties Rīcības kodeksam par aizsardzības aprīkojuma publisko iepirkumu, Komiteja atzīst, ka visām NATO ES un Eiropas dalībvalstīm vajadzētu piedalīties sadarbības programmās, ciktāl to pieļauj minēto valstu finansiālās, rūpnieciskās un tehnoloģiskās spējas, un ka pienācīgi būtu jāņem vērā mazo un vidējo valstu intereses.

2.4. Attiecībā uz statistisku novērtējumu un pareizu salīdzinošo novērtēšanu Komiteja uzskata, ka Komisijai regulāri vajadzētu publicēt progresa ziņojumu par direktīvas īstenošanas norisi gan dalībvalstu, gan Kopienas līmenī.

2.5. Komiteja uzskata, ka ierosinātā direktīva būtu jāattiecinā uz visu Eiropas Ekonomikas zonu (EEZ).

3. Vispārīga informācija

3.1. Pašreizējais stāvoklis

3.1.1. Daudzas dalībvalstis ir plaši izmantojušas Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 296. pantu⁽¹⁾ un Publiskā iepirkuma direktīvas (2004/18) 14. pantu, kas gandrīz automātiski atbrīvo militārā un drošības aprīkojuma iepirkumu no EK noteikumiem. Citiem vārdiem sakot: "Kam vajadzētu būt izņēmumam, tas *de facto* bieži kļūst par noteikumu."

3.1.2. Publiskā iepirkuma jomā nav Eiropas tiesiskā regulējuma, ko varētu precīzi piemērot konfidencialu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanā aizsardzības un drošības jomā.

3.1.3. Nesaskaņotu standartu izmantošana kavē sadarbību pētniecības un izstrādes, iepirkuma un ražošanas programmu jomā.

3.1.4. Attiecībā uz pieprasījumu 27 dalībvalstu klientiem rodas lielas grūtības saskaņot militārās prasības un apvienot pirkspēju kopīgos iepirkuma projektos.

3.1.5. ES līmenī normatīvā sistēma, ko veido 27 dažādu valstu noteikumi un procedūras visās attiecīgajās jomās (eksports, pārsūtīšana, iepirkums u. c.), kļūst par galveno šķērslī gan konkurencei, gan sadarbībai, kā arī rada ievērojamas papildu izmaksas.⁽²⁾

3.1.6. EDEM izveide ir galvenais faktors, kas sekmēs Eiropas drošības un aizsardzības politikas mērķu sasniegšanu.

3.2. Aizsardzības un drošības konverģence

3.2.1. Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvu, ar ko jaunās direktīvas piemērošanas jomā iekļauj slepenus nemilitāra rakstura iepirkumus drošības jomā, uzskatot, ka

3.2.1.1. mūsdienu stratēģiskajā vidē apdraudējums ir kļuvis pārnacionāls un asimetrisks⁽³⁾; robežšķirtne starp militāro un nemilitāro, iekšējo un ārējo drošību arvien vairāk izplūst, un ir nepieciešama visaptveroša atbildes reakcija;

3.2.1.2. bruņotie spēki un drošības spēki bieži vien strādā cieši kopā un izmanto līdzīgu aprīkojumu, kas ir izstrādāts, izmantojot vienas un tās pašas tehnoloģijas, un kuru ražo vieni un tie paši uzņēmumi;

3.2.1.3. nemilitārie iepirkumi dažās jomā, piemēram, cīņā pret terorismu, var būt tikpat slepeni kā militārie iepirkumi, un līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procesā tiem ir nepieciešami tādi paši vai stingrāki drošības pasākumi;

3.2.1.4. gadījumā, ja drošības un aizsardzības iepirkumiem ir vienāda specifika, šķiet tikai loģiski piemērot vienus un tos pašus iepirkuma noteikumus.

3.2.2. Komiteja ir pārliecināta arī par to, ka optimālais risinājums ir vienlīdzīga attieksme pret visām Eiropas iestādēm, kas ir kompetentas aizsardzības, iekšējās drošības un izlūkošanas jomā.

3.3. Inovatīvu risinājumu ieviešana

3.3.1. Lai ievērotu nozares īpašās prasības, jaunajā direktīvā ir ierosinātas trīs konkurenci veicinošas procedūras, kā arī pragmatiska turpmākā virzība:

— **sarunu procedūra** ar līguma paziņojuma publicēšanu⁽⁴⁾ tiek atļauta, neprasot īpašu pamatojumu;

— var izmantot arī **ierobežotu procedūru**⁽⁵⁾ un **konkursa dialogu**⁽⁶⁾;

— **atklātā procedūra**, kas paredz specifikāciju izplatīšanu visiem uzņēmējiem, kuri vēlas tās redzēt, tomēr tika uzskatīta par nepiemērotu, ņemot vērā ar minētajiem līgumiem saistītās informācijas konfidencialitātes un drošības prasības.

3.3.1.1. Procedūrās ir iekļauti īpaši noteikumi par informācijas drošību⁽⁷⁾, lai nodrošinātu konfidencialas informācijas aizsardzību pret neatļautu piekļuvi.

⁽¹⁾ EKDL 296. pants: "1) Šā līguma noteikumi neierobežo šādu noteikumu piemērošanu: a) dalībvalstīm nav jāsniedz informācija, kuras izpaušanu tās uzskata par būtisku savas drošības interešu apdraudējumu; b) dalībvalstis var veikt pasākumus, ko uzskata par vajadzīgiem, lai aizsargātu savas būtiskās drošības intereses, kas saistītas ar ieroču, munīcijas un militārā aprīkojuma ražošanu vai tirdzniecību; šādi pasākumi kopējā tirgū nedrīkst nelabvēlīgi ietekmēt tādu ražojumu konkurenci, kuri nav tieši paredzēti militāriem nolūkiem. 2) Padome pēc Komisijas priekšlikuma ar vienprātīgu lēmumu var grozīt 1958. gada 15. aprīlī sastādīto to ražojumu sarakstu, uz kuriem attiecas 1. punkta b) apakšpunkts."

⁽²⁾ Piemēram, tikai tās papildu izmaksas vien, kuras 2003. gadā radīja pastāvošie šķēršļi ražojumu pārsūtīšanai Kopienā, tiek vērtētas 3,16 miljardu *euro* apmērā. UNISYS, Aizsardzības ražojumu pārsūtīšana Kopienā, Eiropas Komisija, Brisele, 2005. g., 6. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Komisijas paziņojums "Virzoties uz ES Drošības aprīkojuma politiku", COM(2003) 113 galīgā redakcija, 11.03.2003; EESK atzinums, OV C 10, 10.01.2004., 1. lpp., ziņotājs – Wilkinson kungs.

⁽⁴⁾ Procedūras, kuru laikā līgumslēdzēja iestāde apspriežas ar uzņēmējiem pēc savas izvēles un organizē ar tiem sarunas par līguma noteikumiem.

⁽⁵⁾ Procedūras, kuru laikā ikviens uzņēmējs var lūgt atļauju piedalīties, turpretī izsoles piedāvājumu var iesniegt tikai tie uzņēmēji, kurus uzaicina līgumslēdzēja iestāde.

⁽⁶⁾ Līgumslēdzēja iestāde var ierobežot kandidātu skaitu, piemērojot ierobežotas un sarunu procedūras ar līguma paziņojuma publicēšanu, kā arī konkursa dialogu. Jebkurai kandidātu skaita samazināšanai ir jānotiek, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, kas izklāstīti līguma paziņojumā.

⁽⁷⁾ Informācijas drošība: ar konfidencialiem publiskiem līgumiem aizsardzības un drošības jomā saistītās informācijas bieži vien konfidencialais raksturs paredz 1) pašai līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrai piemērojamus drošības pasākumus, 2) kritērijus kandidātu atlasei, 3) līgumslēdzēju iestāžu noteikto līguma prasību ievērošanu.

3.3.1.2. Piegāžu drošības klauzulu iekļaušana procedūrā nodrošinās bruņoto spēku savlaicīgu apgādi, jo īpaši krīzes vai bruņota konflikta laikā:

- a) ar procedūru izveido kopīgu atbilstošu garantiju sistēmu, ko papildina ar salīdzinošās novērtēšanas metodi;
- b) Komiteja uzskata par pareizu Komisijas lēmumu, ka jaunā direktīva attieksies tikai uz konkrētiem līgumiem drošības un aizsardzības jomā, kuriem nav piemērota pašlaik spēkā esošā Publiskā iepirkuma direktīva;
- c) minētie līgumi attiecas uz militārā aprīkojuma (t. i., ieroču, munīcijas un kara materiālu) un drošības aprīkojuma, kas ir īpaši sensitīvs un līdzinās aizsardzības aprīkojumam, iepirkumu;
- d) nesensitīvā un nemilitārā aprīkojuma iepirkumi paliek pašlaik spēkā esošās Publiskā iepirkuma direktīvas darbības jomā (Nr. 2004/18) pat, ja iepirkumu veic pasūtītāji aizsardzības un drošības jomā.

3.4. Direktīvas projekta tiesiskais pamats ir

3.4.1. veicinošais princips: prasība izbeigt pārkāpumus, kas rodas tādēļ, ka nav Kopienas noteikumu pašlaik spēkā esošo publiskā iepirkuma procedūru koordinēšanai;

3.4.2. proporcionalitātes princips: kamēr direktīvas noteikumi tiks piemēroti pilnībā, to transponēšana valstu tiesību aktos ļaus visām dalībvalstīm ņemt vērā konfidenciālo pirkumu, kurus tās izdara aizsardzības un drošības jomā, īpašās iezīmes un raksturu.

3.5. Instrumentu izvēle

3.5.1. Transponējot minēto direktīvu, dalībvalstis, ja tās vēlas, var paredzēt tiesību aktus, kas piemērojami visiem to publiskajiem iepirkumiem, ieskaitot konfidenciālos līgumus aizsardzības un drošības jomā.

3.5.2. Jaunajam instrumentam vajadzētu nodrošināt augstu elastības pakāpi, atbilstošu pārredzamības līmeni un uzlabot tirgus pieejamību citu valstu piegādātājiem un jo īpaši MVU.

3.5.3. Lai minēto direktīvu varētu izmantot pilnībā, tai ir nepieciešams atbalsts standartizācijas jomā un atbilstošs ES iekšējās aprites režīms.

3.6. MVU un Eiropas aizsardzības nozare

3.6.1. Attiecībā uz Rīcības kodeksu par aizsardzības aprīkojuma publisko iepirkumu Komiteja uzsver aizsardzības aprīkojuma un tehnoloģiju mazo un vidējo piegādātāju būtiski svarīgo nozīmi gan kā pētniecības veicinātājiem, gan kā darba vietu nodrošinātājiem, attīstot valstu un Eiropas militārās spējas.

3.7. Noslēguma jautājums

3.7.1. Tāpat kā visu reformu gadījumos pastāv risks, ka visi principā piekrit – “kaut kas” ir jādara, bet neapstiprina nekādus praktiskus pasākumus un neparaksta nevienu dokumentu vai vienošanos, kas ļautu nozarei virzīties uz priekšu.

3.7.2. Galvenais jautājums: cik ilgi pastāvēs Eiropas aizsardzības tehniskais un rūpnieciskais pamats, ja Eiropa turpinās atlikt reformas, kuru neizbēgamību tā pati ir atzinusi?

Briselē, 2008. gada 23. oktobrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Mario SEPI